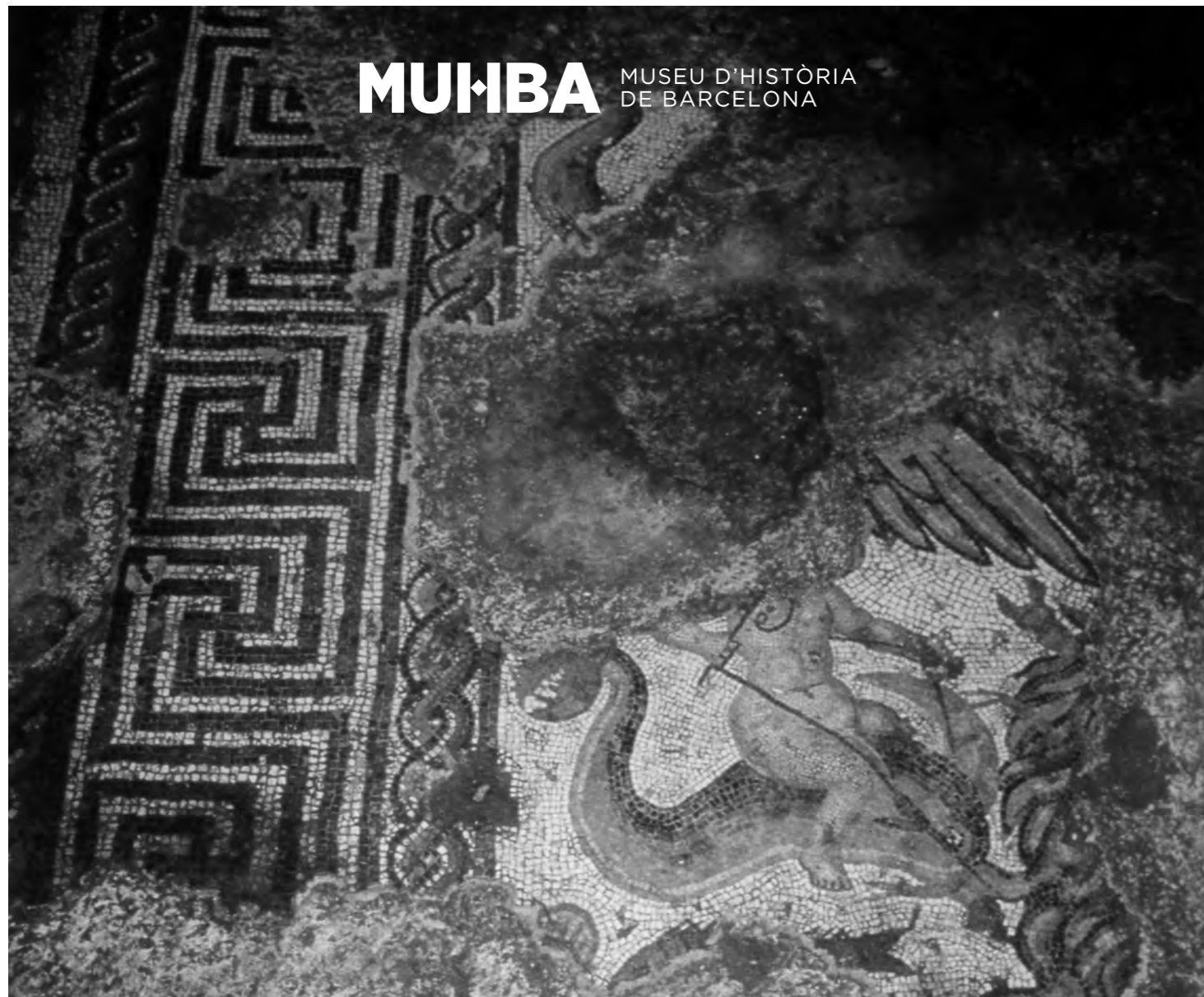

MUHBA MUSEU D'HISTÒRIA
DE BARCELONA

MUSEU D'HISTÒRIA
DE BARCELONA (MUHBA)
Plaça del Rei, s/n.
08002 Barcelona
Tel.: 93 256 21 00
Fax: 93 315 09 57
museuhistoria@bcn.cat
www.museuhistoria.bcn.cat/quarhis

MUSEU D'HISTÒRIA
DE BARCELONA
MUHBA

07
quarhis

QUADERNS D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

BARKENO | BARCINO | BARCINONA
MADÎNA BARÂ GILÛNA | BARCELONA

quarhis
ÈPOCA II·ANY 2011·N.07·ISSN 24555
280 PÀGINES · BARCELONA

Ajuntament de Barcelona

Editor:

Museu d'Història de
Barcelona (MUHBA)
Institut de Cultura
Ajuntament de Barcelona

Director MUHBA:

Joan Roca i Albert

Cap de redacció:

Julia Beltrán de Heredia

Secretària de redacció:

Vanesa Triay

Consell de redacció:

Xavier Aquilué (MAC)
Julia Beltrán (MUHBA)
Josep Guitart (UAB)
Josep M. Gurt (UB)
Albert López (DiBa)
Magí Miret (GC)
Carme Miró (MUHBA)
Miquel Molist (UAB)
Ferran Puig (MUHBA)
Isabel Rodà (ICAC)

Avaluadors externs:

Luis Caballero Zoreda
Carmen Fernández Ochoa
Sauro Gelíchi
Jean Guyon
Simon Keay
Bernat Martí
Lucy Vallauri
Desiderio Vaquerizo
Giuliano Volpe

Control gràfic:

Emili Revilla

Disseny gràfic:

PFP
(Quim Pintó,
Montse Fabregat)

Realització:

Estudi Balmes, SL

Impressió:

Índice Arts Gràfiques, SL

Imatges de la coberta:

Luis González i Albert
Martín-MUHBA

ISSN

1699-793X

Dipòsit legal

B-13005-1960

© dels textos els autors

© de l'edició

Museu d'Història de Barcelona

Institut de Cultura,
Ajuntament de Barcelona
Plaça del Rei, s/n
08002 Barcelona
Tel.: 93 256 21 00
Fax: 93 315 09 57
www.museuhistoria.bcn.cat/quarhis

QUADERNS D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

| BARKENO | BARCINO | BARCINONA |
| MADÏNA BAR^GILÛNA | BARCELONA |

quarhis

ÈPOCA II·ANY 2011·NÚM.07·ISSN 1699-793X
280 PÀGINES · BARCELONA

Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura

SUMARI
SUMARIO
SUMMARY
SOMMAIRE

9-11	PRESENTACIÓ JOAN ROCA I ALBERT
12-13	EDITORIAL JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO
LES DOMUS DE BARCINO	
16-66	L'ARQUITECTURA DOMÈSTICA DE LA CIUTAT ROMANA DE <i>BARCINO</i> ADA CORTÉS VICENTE
68-83	ELS <i>BALNEA</i> DE LES <i>DOMUS</i> DE <i>BARCINO</i> CARME MIRÓ I ALAIX
NOTES I ESTUDIS	
86-100	UN NOU ASSENTAMENT DEL V MIL·LENNI A LA COSTA DE BARCELONA JAVIER GONZÁLEZ I KARIN HARZBECHER I MIQUEL MOLIST
102-143	SANTA MARIA DEL MAR: UN ENCLAVE CULTURAL DE LA ANTIGÜEDAD TARDÍA EN EL <i>SUBURBIUM</i> DE <i>BARCINO</i> JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO
144-165	LES ÀMFORES DE LA NECRÒPOLIS DE SANTA MARIA DEL MAR ALBERT MARTÍN MENÉNDEZ
166-191	URBANISME I ARTESANAT AL QUARTER DE SANT PERE DE LA BARCELONA MEDIEVAL JOSEFA HUERTAS I MIKEL SOBERÓN I ANTONIO FERNÁNDEZ
183	ANNEX 1. Anàlisi arqueològica de tres alambins procedents del quarter de Sant Pere de Barcelona MARISOL MADRID I FERNÁNDEZ I JAUME BUXEDA I GARRIGÓS
188	ANNEX 2. Un conjunt de sivelles de coure amb aplicació d'or de producció local JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO I LÍDIA FONT
192-207	LA CERÀMICA DE BARCELONA. ORGANITZACIÓ I PRODUCCIÓ ENTRE ELS SEGLES XIII I XVIII A TRAVÉS DE LA SEVA CARACTERITZACIÓ ARQUEOMÈTRICA JAUME BUXEDA I GARRIGÓS I JAVIER G. IÑÁÑEZ I MARISOL MADRID I FERNÁNDEZ I JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO
MEMÒRIA DE L'ACTIVITAT CIENTÍFICA DEL MUHBA	
211-214	PREHISTÒRIA DE BARCELONA ANNA GÓMEZ I MIQUEL MOLIST
215-217	<i>BARCINO</i> DURANT L'ANTIGUITAT TARDANA LA TOPOGRAFIA CRISTIANA DE <i>BARCINO</i> : NECRÒPOLIS TARDOANTIGUES JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO
218-222	IMPACTE TECNOLÒGIC EN EL NOU MÓN COLONIAL. ACULTURACIÓ EN ARQUEOLOGIA I ARQUEOMETRIA CERÀMICA (TECNOLONIAL) JAUME BUXEDA I GARRIGÓS
223-224	TESI DOCTORAL UB ELS CONTENIDORS CERÀMICS DE TRANSPORT AL VOLTANT DEL SEGLE XVII. ARQUEOMETRIA DE L'INTERCANVI DE MERCADERIES ENTRE LA PENÍNSULA IBÈRICA I L'AMÈRICA COLONIAL SAMANTHA G. FERRER
225-226	TESI DOCTORAL UB LA PRODUCCIÓ CERÀMICA A LA BARCELONA BAIX-MEDIEVAL I MODERNA. UNA APROXIMACIÓ ARQUEOMÈTRICA ROBERTA DI FEBO
NOTICIARI	
228-230	LA CARTA ARQUEOLÒGICA DE BARCELONA
230-231	LA <i>DOMUS</i> ROMANA DEL CARRER DE SANT HONORAT, UN NOU ESPAI ARQUEOLÒGIC OBERT AL PÚBLIC
232	VI CONGRÉS DE MUSEÏTZACIÓ DE JACIMENTS ARQUEOLÒGICS
233-234	BIBLIOGRAFIA PUBLICADA SOBRE BARCELONA
235-243	TEXTOS EN CATALÀ. SÍNTESIS
245-253	TEXTOS EN CASTELLANO. SÍNTESIS
255-263	ENGLISH TEXT. SUMMARY
265-273	TEXTES EN FRANÇAIS. RÉSUMÉ
275-279	NORMES DE PRESENTACIÓ D'ORIGINALS A QUARHIS

Els presentem el núm. 7 de la revista *Quarhis*, que en aquesta ocasió dedica el tema central a l'arquitectura domèstica en època romana. Aquest estudi, que té com a font la tesi doctoral de l'autora, ha comportat, amb l'actualització de totes les dades arqueològiques conegudes de *domus* de *Barcino*, noves interpretacions i tenir una visió de conjunt pel que fa a l'arquitectura domèstica. Les pautes de model que es poden deduir de les restes arqueològiques plantegen unes cases benestants amb una arquitectura exclusiva de pati porticat o peristil, amb uns elements de representació ben definits que fan clarament evident el paper públic del propietari dins del seu àmbit privat.

D'altra banda, s'hi pot constatar la gran quantitat d'estructures relacionades amb aigua que hi havia a la ciutat. Si tenim en compte la seva extensió, només 10 hectàrees, queda palès com hi ha una gran concentració d'edificis termals, tant públics com privats. Com es pot veure a l'article que acompanya el tema central, al segle IV el projecte arquitectònic de construcció o reforma d'una *domus* incloïa unes termes privades. Aquestes actuacions tardanes als àmbits domèstics mostren com les elits de la ciutat tendien a privatitzar la higiene en un moment en què la majoria de les termes públiques havien estat amortitzades o bé se sostenien amb dificultat com a conseqüència de la desaparició de l'evergetisme imperial, municipal o de particulars.

A l'apartat de "Notes i Estudis" s'hi presenten un seguit de treballs sobre la prehistòria, l'antiguitat tardana i l'edat mitjana. Els estudis sobre la prehistòria del pla de Barcelona a càrrec de Miquel Molist i tot el seu equip continuen donat importants aportacions científiques. Les noves troballes han permès de localitzar la primera estructura coneguda d'hàbitat de la Catalunya Central, que es pot situar en la transició del neolític antic al neolític mitjà. A més a més, la presència d'una sepultura al mateix indret vincula l'espai de vida i l'espai de mort, i tampoc no es pot oblidar la importància de disposar d'un registre material poc conegut.

Pel que fa a l'antiguitat tardana, es publica un estudi sobre Santa Maria del Mar i el seu entorn, que s'emmarca en el projecte "L'antiguitat tardana a Barcelona", una línia de recerca ben consolidada del MUHBA, i que situa l'origen de l'actual església gòtica en un enclavament cultural de l'antiguitat tardana, una basílica de caràcter martirial sorgida en el marc del procés de cristianització del *suburbium* de *Barcino*. Aquest estudi, que contempla dades arqueològiques, arxivístiques, historiogràfiques i que té en compte el parcel·lari de la ciutat, es complementa amb un altre de les àmfores utilitzades com a contenidor funerari, en què s'ha efectuat una revisió del material amfòric procedent d'excavacions antigues i se n'ha incorporat d'inèdit localitzat també en contextos funeraris en les excavacions de l'entorn del temple. Una feina que ha permès fixar amb més precisió l'horitzó cronològic de la necròpolis.

Però no solament les troballes arqueològiques més recents aporten noves dades, una mirada a una excavació realitzada a l'avinguda de Cambó el 1986 ha ressituat unes peces arqueològiques, un conjunt de gresols i alambins, en un context urbanoartesanal: un taller vinculat al món dels freners, esperoners i sellers. En aquest cas, al plantejament del treball, on conflueixen les fonts escrites i les fonts arqueològiques, cal afegir-hi l'estudi arqueomètric dels alambins i també l'estudi d'un conjunt de sivelles fetes amb la tècnica de dau-

rat al foc, que ben bé podrien haver sortir d'aquest taller. Al mateix temps, les excavacions realitzades al quarter medieval de Sant Pere són la base per fixar una realitat urbana que queda reflectida en un entramat medieval que es va progressivament consolidant i que té en el gran conjunt conventual de Santa Caterina un factor que desdibuixarà la primera urbanització del sector i que actuarà, en aquet sentit i en paraules dels mateixos autors, “com un veritable tap del barri”.

Finalment, s'hi presenten les primeres conclusions globals del projecte “Impacte tecnològic en el nou món colonial. Aculturació en arqueologia i arqueometria ceràmica”, dirigit per Jaume Buxeda de la Universitat de Barcelona, i en el qual el Museu també hi participa. Els estudis arqueomètrics sobre les ceràmiques de Barcelona entre els segles XIII-XVII han pogut establir tres bases diferents argiloses per a la producció de ceràmiques, que es poden relacionar amb canvis en l'organització del gremi, com per exemple l'especialització dels escudellers, i possiblement també amb un canvi d'ubicació dels tallers. En tot cas, els estudis no han pas finalitzat, hi ha moltes línies de treball obertes, dues tesis doctorals en curs i moltes coses a dir encara. Finalment, voldria agrair molt sincerament al Dr. Claudi Capelli de la Università degli Studi di Genova haver acceptat el paper d'avaluador extern d'aquest estudi arqueomètric que presentem.